Tradus şi revizuit de IER (www.ier.ro)

Notă de informare privind jurisprudenţa Curţii nr. 141
Mai 2011

Maggio şi alţii împotriva Italiei – 46286/09

Hotărârea din 31.05.2011 (Secţia a II-a)

Art. 6

Procedură civilă

Art. 6 § 1

Proces echitabil

Adoptarea unei legislaţii având ca efect determinarea soluţionării unui proces pendinte împotriva statului *încălcare*

În fapt – Reclamanţii sunt resortisanţi italieni care au locuit şi muncit în Elveţia pentru o lungă perioadă înainte de pensionarea şi reîntoarcerea în Italia. După aceasta, Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (INPS), organizaţie de protecţie socială, a decis să reajusteze pensiile reclamanţilor ţinând seama de contribuţiile mai mici plătite pe durata anilor de activitate în Elveţia (8% în loc de 32,7%, cum ar fi plătit dacă ar fi lucrat în Italia). Reclamanţii au contestat această metodă de calcul, dar plângerile lor au fost respinse în urma adoptării Legii nr. 296 din decembrie 2006, care a confirmat interpretarea dată de INPS legislaţiei aplicabile. În aplicarea metodei de lucru reţinute de INPS, reclamantul primea aproximativ 60% din cuantumul pensiei la care ar fi avut dreptul dacă nu ar fi operat reajustarea care ţinea cont de contribuţiile plătite în Elveţia.

Prin cererile introduse în faţa Curţii europene, reclamanţii se plâng că Legea nr. 296/2006 a modificat retroactiv metoda de calcul a pensiilor pentru limită de vârstă în timp ce procedura de soluţionare a plângerilor acestora era încă pendinte în faţa instanţelor naţionale. Primul reclamant a mai susţinut că, în urma modificărilor legislative intervenite în timp ce procedura de soluţionare a cererii acestuia era încă pendinte, a suferit o discriminare faţă de ceilalţi pensionari ale căror drepturi la pensie, mai favorabile, fuseseră deja soluţionate înainte de intrarea în vigoare a noii legi. În cadrul art. 1 din Protocolul nr. 1, acesta a contestat şi reducerea cuantumului pensiei sale conform dispoziţiilor noii legi.

În drept – Art. 6 § 1: principiul preeminenţei dreptului şi noţiunea de proces echitabil consacrate prin art. 6 se opun, cu excepţia unor motive imperioase de interes general, oricărei imixtiuni a legiuitorului în administrarea justiţiei în vederea influenţării soluţionării judiciare a unui litigiu. Motivele prezentate pentru justificarea unor asemenea măsuri trebuie tratate cu cea mai mare precauţie.

Adoptarea Legii nr. 292/2006 a avut ca efect influenţarea de o manieră decisivă asupra soluţionării procedurii pendinte şi în care statul era parte, întărind poziţia acestuia în detrimentul celei a reclamanţilor. În aceste condiţii, este sarcina Curţii să analizeze dacă a existat un motiv imperios de interes general care poate să justifice măsura în litigiu. Doar motive de ordin financiar nu pot justifica faptul că legiuitorul se substituie instanţelor pentru a tranşa un

conflict ; nici obiectivul prezentat de autorităţi, respectiv consacrarea interpretării dispoziţiilor legale de către INPS, nu poate legitima această măsură atât timp cât această interpretare, subiectivă şi parţială, a fost respinsă de majoritatea instanţelor interne, inclusiv Curtea de Casaţie. În cele din urmă, dacă restabilirea echilibrului în cadrul sistemului de pensii prin suprimarea avantajelor de care beneficiau persoanele care au lucrat în Elveţia şi care au plătit cotizaţii mai mici ar putea fi calificat ca motiv de interes general, Curtea nu este convinsă că reprezintă un motiv suficient de imperios pentru a prevala asupra pericolelor inerente recurgerii la o legislaţie retroactivă. Prin urmare, concluzionează că niciun motiv imperios nu poate justifica o intervenţie a statului decisivă pentru soluţionarea unei proceduri unde acesta este parte.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Art. 1 din Protocolul nr. 1: primul reclamant a pierdut în mod clar aproape jumătate din pensia sa. În consecinţă, măsura în litigiu a dus la o reducere rezonabilă şi proporţională a pensiei persoanei în cauză, şi nu la privarea totală a pensiei respective. În plus, reclamantul a beneficiat de câştiguri importante pe perioada în care a lucrat în Elveţia deoarece contribuţiile vărsate erau inferioare celor pe care ar fi trebuit să le plătească în Italia pentru aceeaşi perioadă. Reducerea criticată a avut ca efect doar regularizarea unei situaţii şi împiedicarea reclamantului şi a altor persoane aflate într-o situaţie similară să beneficieze de foloase necuvenite prin decizia lor de a-şi încasa pensia în Italia. În aceste condiţii, ţinând seama de marja largă de apreciere de care beneficiază statul în domeniul legislativ, precum şi de faptul că reclamantul nu a pierdut decât o fracţiune din pensia sa, acesta nu a suportat o sarcină individuală excesivă.

Concluzie: neîncălcare (unanimitate).

Art. 14 coroborat cu art. 6: instituirea unui regim de prestaţii impune uneori adoptarea de date limită care se aplică unor grupe importante de populaţie şi pot să pară discriminatorii într-o anumită măsură. Nu se poate evita acest lucru nici atunci când dispoziţii noi se substituie unor regimuri anterioare. Ţinând seama de marja largă de apreciere de care beneficiază statul în materie, data limită impusă de Legea nr. 296/2006 poate fi considerată rezonabilă şi în mod obiectiv justificată. Faptul că data respectivă a fost stabilită printr-o lege adoptată pe parcursul derulării procedurii în care primul reclamant era parte nu schimbă cu nimic această concluzie faţă de art. 14.

Concluzie: neîncălcare (unanimitate).

Art. 41: 20 000 EUR pentru primul reclamant şi 50 000 EUR pentru fiecare din ceilalţi reclamanţi cu titlu de prejudiciu material ; 12 000 EUR pentru fiecare din persoanele în cauză cu titlu de prejudiciu moral.

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului
Redactat de grefă, prezentul rezumat nu obligă Curtea.